

РАБОТНИКЪ

(J. T. L'AVAILLE)

ЦЕНА:

3 мѣс. 1 л. 25 ст., 6 м. 2 л. 50, 1 г. 5 л.

Въ странство: 7 лева.

10 стотинки всѣки номеръ

ВСИЧКО, ЩО СЕ ОТНАСЯ ДО ВЪСТНИКА, СЕ ИСПРАЩА

ДО РЕДАКТОРА Н. ХР. ГАБРОВСКИ.

ТЪРНОВО.

АВониранието става:

Търново, у редактора

и Шуменъ, печатница „Основа“.

ВЪРХУ ИЗМѢНЕНИЕТО

на

КОНСТИТУЦИЯТА.

Въ редакцията на „Работникъ“ се получи едно „въззвание къмъ Българската студентска младежъ“ отъ Бернскитѣ и Фрибургскитѣ студенти българи, съ което се казватъ всички български студенти въ странство и въ България да си подадатъ ръка и да протестиратъ „противъ измѣненіето на днешната ни демократическа Конституция“ съ това да поддържатъ протеста на нашата независима, но слаба преса. Въ сѣщото време се получи и два протеста, единия отъ Бернскитѣ, другия отъ Лозанскитѣ студенти, които по-долѣ ги помѣстиме.

Обаче, съблужаваме, че не можемъ да поместимъ казаното въззвание въ страницитѣ на „Работникъ“. Възвизаніето е много голѣмо, а разбиратѣ на мѣстната сж сграбчени. Осѣлѣвъ това, Бернската и Фрибургската българска студентска младежъ твърдѣ много се възхищава „отъ нашата написана Конституция“. Българската социал-демократическа партия, на която „Работникъ“ е органъ, не може да сподѣли тия възхищения отъ нашата „демократическа Конституция“. Българската социал-демократическа партия по принципъ е за измѣненіето на нашата писана Конституция въ най-демократически духъ. Ний сме преди всичко присържени на най-широкото *народно-управление*. До колкото може да се говори за една политическа организация отдѣлно отъ економическата, ний сме истински республиканци, а не привърженици на една монархическа Конституция, каквато е нашата. Но Българската социал-демократическа партия ще протестира винаги съ всички сили противъ ограниченіето на тая свобода и на тия народни права, които ни дава написаната Конституция. И въ това само отношение ний се обявяваме противъ „*въскажово реакционно направление въ мило-то ни отечество България*!“ Назначицѣ само отъ такива възгледи по въпросътъ за измѣненіето на Конституцията, ний си позволяваме да повторимъ думитѣ на Парижкия профессоръ и социалистъ — Лависсъ, казани на француската младежъ, и които стоятъ на първо мѣсто въ „Възвизаніето“:

„... И угащата се студентска младежъ би била подобна на слънцъ дъна, ако тя въ приготвянето си не своята специалностъ мисли предъ народнитѣ нужди...“

Като правимъ горнитѣ забѣлки,

ний не можемъ да не искажемъ нашата най-искрена радостъ, че нашето студентство въ странство, макаръ и далечъ отъ България, но живо слѣди и се интересува отъ въпроситѣ, които днесъ възбуждатъ нашето общество. Тѣхнитѣ енергически протести сж доказателство за това. Ето и самитѣ протести:

ПРОТЕСТЪ.

на

Бернскитѣ студенти.

Днесъ 5-ти Декември нѣколко студенти въ г. Бернъ—България, слѣдъ като се събрахме и обмислихме дълбоко значението на предприетото отъ наше правителство дѣло—промѣненіето Конституцията ни слѣдъ като си представихме ясно всичкитѣ грозни послѣдствия, които ще сползватъ народа ни съ въведеніето на реакционнитѣ правителствени замисли: въ името на боритѣ и ратинитѣ, които тѣхъ самоотвержено сж се борили, страдали и умрѣли за свободата на Българския гражданинъ; въ името на честта на нацията и неопетнена частъ отъ нашето общество и интереса на цѣлия български народъ и въ името на съвременното прогресивно мѣсто въ народнитѣ маси—високо

ПРОТЕСТИРАМЕ

противъ предприетото измѣненіе на Конституцията ни.

Долу узаконяваніето на всѣко реакционно направление въ България!

Да живѣе сегашната ни демократическа Конституция!

Да живѣе свободата и равноправността на българскитѣ граждани!

Нѣколко студенти—Българи.

ПРОТЕСТЪ.

на

Лозанскитѣ студенти.

Ний, Българскитѣ студенти въ гр. Лозана [Швейцария], на брой 32, като се събрахме на общо събрание, за да разне-кваме въпроса по тѣмънитѣ се измѣненіи отъ страна на Българ. правителство на сѣществующата Конституция, едѣто, като взехме предъ видъ, че тѣзи измѣненіи: „намалението числото на народнитѣ представители, увеличението мандата имъ, установяваніето на граждански орденъ“ и пр. коренно ще промѣнятъ смислитѣ на нашата написана, приета отъ Търновското Учредително В. Н. Събрание, Конституция, измѣненіи, които сж отъ реакционенъ характеръ, и като видѣхме, че съ тия измѣненіи ще се ограничатъ до външна степенъ правата и свободата на българскитѣ граждани, едновременно рѣшихме да протестираме противъ това намѣрение на българското правителство.

Ний високо апелираме къмъ **народнитѣ представители** да се застъпятъ за запазването и изпълно приложението на Конституцията, изкушена съ толкова хиляди жертви народни.

Къмъ **Българскитѣ граждани**, на които тѣхъ несправедливо искатъ да ограничатъ свещенитѣ имъ права:

Къмъ **Българската студентска мла-**

дежъ — къмъ които тѣхъ настоятелно извиква войната памѣса въ този толкова животенъ за страната ни въпросъ, народното благо;

Къмъ **Българската интелигенция** и честната и самостоителна **Българска преса**, на които именно сега предстои случая да проявятъ своята активна дѣятелностъ и се притекатъ на народния апелъ, за да се попрече на това грозно събитие — **измѣненіето въ реакционна смислъ на сѣществующата ни Конституция.**

Пресе, да живѣе нашата Конституция!

Долу реакцията!

Отъ 32 Български студенти

Законъ за покровителство

на

РАБОТНИЦИТЪ.

Въ единъ отъ минатитѣ броеве на „Работникъ“ ний видѣхме, че съ развитието на машинната индустрия и у насъ се пораждаатъ сѣкитѣ въпроси, които възбуждатъ другитѣ образовани страни. Задѣто съ многото добрини, машинитѣ, при сегашната обществена наредба, създаватъ и много злини. Отъ една страна тѣ развиватъ производителнитѣ сили, уголѣмяватъ и правятъ сѣлни богатствата на страната, уголѣмяватъ и изравняватъ производителитѣ предъ трудитѣ, който става обществовъ, и по тая начинъ приготвяватъ условията за освобождението на угнетенитѣ и експлоатирани хора въ обществото.

Но отъ друга нѣкъ страна, дребното рѣчко производство, благодарение на машинитѣ, отетква мѣсто на едрото. Земата, машинитѣ, фабричитѣ и всички други сръдства за производство, за развѣна и за наслаждение се събиратъ въ ръцѣтѣ на нѣколцина капиталисти, а мнозинството отъ народа сиромашава. Голѣмитѣ капиталисти въ конкуренцията събиратъ дребнитѣ производители: занаятчитѣ, търговцитѣ и селенитѣ и ги преобрѣчатъ въ прости работници, които, за да живѣятъ, сж принудени да продаватъ трудитѣ си на ония, които сж спомогнали за тѣхното същиваніе. По тая начинъ армията на неимитѣ работници постоянно се уголѣмява и положението имъ отъ денъ на денъ става по-лошо.

Ако нѣкои отъ нашитѣ занаятчи още се крѣвятъ и не сж пропаднали, тога се дължи най-главно на извѣмѣната експлоатация на сѣлитѣ и чирацитѣ въ работилницитѣ. Нашитѣ занаятчи, вмѣсто да всеждатъ нови усъвършенствувани машини и по тая начинъ да уголѣмяватъ трудитѣ, тѣ продължаватъ да работятъ съ старитѣ си сѣнчи и да изнеможаватъ работилницитѣ си отъ работа.

Странитѣ произволятъ царува въ нашитѣ фабрики и занаятчилници. Тамъ се практикува такава жестока експлоатация на трудитѣ, за която и споменъ нѣма въ Европа. Господаритѣ сж повече отъ царѣ, защото нѣма никакънъ законъ, който да ограничава волята имъ и да покръпителистува работилницитѣ отъ тѣхния произволъ. Тѣ по своя воля могатъ да уголѣмяватъ работния денъ и да намаляватъ заплатитѣ на работилницитѣ, могатъ да ги накарватъ да работятъ и по нощно време, могатъ да ги глобяватъ и най-сѣтитѣ, неспадатъ на улицата, когато негати.

Въ статията ни: „Положеніето на нашитѣ фабрични работници“, ний сж факта на рѣка описавме тая експлоатация. Нѣма нужда и тукъ да повтаряме казаното. Но, ако некате да се увѣрите сами, идете въ габровскитѣ или въ други нѣкои наши фабрики и ний ще видите какъ систематически се истощаватъ и затѣняватъ най-младитѣ и най-крѣвитѣ сили на народа. Осемъ-десетъ годишни момиченца и момченца, тѣмко когато би трѣбвало да се въспитаватъ и ходятъ на училището, гладятъ ги истръгнали изъ семейството имъ и ги принуждава като робин да работятъ въ фабричитѣ. Има ли тукъ поне капка отъ „християнско милосѣрдие“, съ което тѣхъ се кичатъ нашитѣ богаташи?! Нашитѣ фабриканти не се срамятъ и по нощно време да експлоатиратъ дѣтския и женския трудъ. И защо ли да се срамятъ, когато самата държава явно закрила тѣхнитѣ интереси и имъ помага да се обогативатъ.

Законъ за покровителството на мѣстната индустрия е ясно доказателство, че нашата държава се грижи само за капиталиститѣ, но не и за ония, които я носятъ на плещитѣ си. Ний не се чудимъ, че правителството покровителствува интереситѣ на капиталистическата класа у насъ. Такова е неговото назначение при сегашната капиталистическа наредба. Но работилницитѣ отъ своя страна, като граждани въ обществото, иматъ тѣхъ сѣщо право да некатъ отъ него покровителство, защото тѣ именно развиватъ мѣстната индустрия, тѣ създаватъ всичкитѣ богатства, отъ които днесъ се ползуватъ само нѣколцина.

Въ интересъ на самата държава е, да облекчава машинитѣ, които се пораждаатъ отъ развитието на капиталистическото производство. Въ името на истинскитѣ народни интереси, Народното Събрание трѣбва да издаде законъ, който да покръпителистува работилницитѣ отъ произволитѣ и експлоатацията на фабрикантитѣ и май-

сторитъ. Този законъ трѣбва да удовлетвори слѣдующитъ искания на на- шитъ работници: 1) Да се намали работния денъ за сега на 10 часа за възрастнитъ отъ 20 години нагоръ работници; 2) Да се забрани на дѣца по-малки отъ 14 годинина възраст отъ двата пола да работятъ въ фаб- рикитъ и въ занаятчийницитъ; 3) Да се унищожи понция трудъ за женитъ и за дѣцата; 4) Да се назначатъ фаб- рични инспектори, които да надзира- ватъ за изпълнение на фабричните закони въ фабричитъ и занаятчийни- цитъ; 5) Да се съставитъ работниче- ски бюра за наемане на работници.

Ползата и справедливостта на тия искания е доказана не само на теория, но и на практика въ другитъ образо- вани страни. Съ намаляването на работния денъ се уголѣмява работната заплата и се отваря работа за повече работници. Освѣтъ това, работничитъ биватъ по-здрави, иматъ повече сво- бодно време да четатъ, да се разви- ватъ, да посѣщаватъ събранията и да се интересуватъ отъ политическия и културния животъ. При малкия рабо- тенъ денъ тѣ по-лесно се приготвя- ватъ за своето освобождение. Съ огра- ничението на дѣтския и женския трудъ се спасява обществото отъ изражда- ние. А ползата отъ фабричитъ ин- спектори и отъ работническитъ бюра е повече отъ очевидна. Ако ли за пра- вилния вървекъ на училищата съ не- обходими училищни инспектори, то за фабричитъ и занаятчийницитъ, гдѣте интереситъ на господаритъ и на ра- ботничитъ съ свѣтъмъ противоположни, гдѣто слабитъ и безпомощнитъ съ експлоатирани отъ силнитъ, още по- голѣма нужда има отъ надзоръ, отъ покровителство. Въ всичкитъ европей- ски страни, гдѣто съществуватъ фа- брики, съществуватъ и фабрични ин- спектори. И ний сме длъжни да ги въведемъ, защото у насъ трѣбва да се контролира производството, и да се преслѣдватъ злоупотѣбленитъ. Ра- ботническитъ бюра иматъ това значе- ние, че тѣ помагатъ на работничитъ да се сдружаватъ, да се съединяватъ въ съюзи, и по тоя начинъ, вмѣсто да се конкуриратъ по между си и да намаляватъ заплата си, тѣ задружно ще се борятъ за подобрене на поло- жението си.

Ний тукъ изобщо само говоримъ за тия искания, защото имаме намѣрени- е да ги развиваме подробно по отдѣлно въ идущитъ броеве на вѣстникътъ.

Тукъ ще кажемъ само, както и всѣ- кога ще го казваме, че додѣто сами работничитъ настоятелно не поискатъ покровителство на труда, защита на своитъ си интереси, да не се надыватъ, че Народното Събрание пѣкога ще се погрижи за тѣхъ. Трѣбва работничитъ съ сдружени усилия настоятелно да некатъ отъ Народното Събрание за- кони за тѣхна защита. Не стига това: тѣ трѣбва да помнятъ винаги, че тол- кова по-скоро тѣ ще какаратъ Народ- ното Събрание да издаде такива за- кони, колкото по-скоро тѣ захванатъ да неспрачатъ въ него свои защитни- ци и колкото повече бждатъ тѣ въ него. Възъ политическата сила работ- ничитъ не могатъ нищо да извоюватъ. Тѣхната классова борба трѣбва да бжде по необходимостъ и политическа борба. А въ Народното Събрание е главната политическа сила. Да го за- владѣятъ съ своето си множество — това трѣбва да бжде задачата на ра- ботничитъ. Това не е невъзможно. Работничитъ и изобщо бждната клас- са е хиляди пѣти повече отъ богатата. Тѣ съ по-силни хиляди пѣти, щомъ съзнаятъ това и както трѣбва да пра- вятъ.

Н. Г.

ДРЕВНАТА БУРЖУАЗИЯ.

отъ Жанъ Валдерсъ.

Истина е, че голѣмитъ риби ядатъ малки- тѣ, истина е така също, че едритъ буржуа живѣтъ на търба на дребнитъ, които пъкъ, отъ свои страна, се хранятъ отъ работническата класа.

Възъ отъ днитъ на изборитъ, когато дребнитъ занаятчи се съединяватъ подъ звуковетъ на барабана, тѣ се надиватъ за пѣвакка индѣжка печала въ политическия животъ. Капиталистическата класа, която притежава грамадни богатства и влияния, задържава се съ подновяване мандатитъ си отъ време на време и, веднѣжъ госпо- дарка, тя употребява властта въ свои полза.

Лицата, които държатъ властта въ ра- цѣтъ си, съ твърдъ малочислени. Дреб- нитъ търговци съ орднѣ въ рѣцѣтъ на шена силни богатини, цѣлѣта на които е да държатъ, колкото се може по-дълго време, своята каста на чело на управлението. Тѣ се погрижватъ за дребнитъ занаятчи, за дребнитъ търговци, до колкото се явява нужда да имъ налагатъ неосилни данаци.

Едрата буржуазия, която задържа една частъ отъ работническата заплата въ своя полза, отнема тѣй също подъ видъ на за- държки и отнѣви една частъ и отъ при- ходитъ на дребната занаятчийска и тър- говска класа. Банкиритъ и лихваритъ съ за дребната буржуазия ежщото, каквото

главаритъ на индустрията и капитали- ститъ съ за пролетариата.

Напротивъ, работничитъ съставляватъ клиентела на занаятчийската класа. Ко- тато работата не върви, когато зимания- та и даванията съ заспали, дѣлата на търговцитъ, дѣтенджитъ, кръчмаритъ ба- калитъ, хлѣбаритъ се намиратъ въ застои, страдатъ, и исплащането за труда става мъчно.

Собственицитъ, предприемачитъ и бан- киеритъ, между това, не съ никакъ ми- лостиви и не искатъ да знаятъ никакви лоши обстоятелства.

Въ политиката ний изждаме почти съ- щото пѣщо. Дребнитъ занаятчи отиватъ при урнитъ, но тѣ съ задлѣжени да гла- соподаватъ само за богатитъ. Тѣвъ по- слѣднитъ, намирайки се на чело на различ- нитъ либерални и клерикални друже- ства, държатъ въ рѣцѣтъ си всичката избирателна сила и налагатъ своитъ кан- дидатури на избирателитъ.

Правителството е истински представи- телъ не на съвъкупността на различнитъ разреди на буржуазната класа, по само на едритъ капиталисти. Тѣ мисли за тѣвъ послѣднитъ осемъ дена до избора, по, при всичко това, то управлява страната ис- ключително, може да се каже, въ инте- реса на тѣзи каста: тѣ съставлява единъ видъ дружество отъ експлоататори, отъ скучачи, за които малкитъ търговци, дреб- нитъ занаятчи и земледѣлци съ така доб- ръ за доение и скучение, както и работ- ничитъ.

Сегашний режимъ се държи отъ буржуаз- ната класа, не защото дара избирателно тѣло, въ което има дребни занаятчи и търговци, а защото той съставлява зѣд- рата буржуазия една опора и ерѣдство за господаруване.

Колкото повече политическата сила и еко- номическото могѣщество на едрата бур- жуазия се увеличаватъ, колкото повече ин- дустрията се ерѣдоточава въ рѣцѣтъ на едно все по-малко число отъ капиталисти, а правителствената властъ се захваща отъ една малцина едри буржуи, толкова повече положението на дребнитъ занаятчи, тър- говци и земледѣлци се влошави.

По-напредъ ний ще още дребни търговци и занаятчи, които скатнаха пѣкога и дру- га пара за черни дѣни, за старини и се надывахъ да попаднатъ въ пѣкви общи- ски съвѣтъ; сега, вече тѣ не му мислятъ така далече и съ доизни само ако могатъ избѣгнати фалиментотъ и си дадатъ гласъ за пѣкой ерѣдентъ търговецъ или занаятчи.

Тѣ съ, изобщо, излѣгани хора отъ ду- кавата и хитра буржуазия, която се старае да ги държи въ положеніе на политичес- ка и економическа подчиненостъ, благо- дарение на която тѣ не могатъ да възвѣт- нитъ въ редоветъ на буржуазията, нитъ въ редоветъ на пролетариата.

Обаче, тѣ би могли да направитъ още пѣщо, ако би искали. Тѣ би могли да из- влѣчатъ върху управлющитъ, ако би се присѣдинили къмъ работничитъ и съ съ- единени сили би си избрали свои хора за народното събрание.

Въ тѣхенъ интересъ е, слѣдовително, да има въ страната миръ, защото, благодарѣ-

ние на посредственното си положение, те- глитъ най-много отъ политическитъ ко- номически неуредици; когато има наро- агитация, тѣхната клиентела, която се съ- ставява отъ народа, ще се намалява, така също ще се намаляватъ и прихо- дитъ имъ.

При единъ режимъ съ всеобщо гласо- даване, малкитъ буржуа, би били въ по- добро положение, отколкото съ сегаш- ния, би спечелили отъ общественото споко- ствие; глухата враждебна борба по ме- тѣхъ и клиентитъ имъ, т. е. между ви- легированитъ избиратели и тѣхнитъ ра- ботници — безправни граждани, не би съ- ществувала вече.

Малкия занаятчи, както е извѣсто, живѣе отъ работника и за едри проми- леници. Всичка онова, което първитъ съ- челва, отива отъ неговото чекмедже, — кассата на голѣмия собственикъ, пре- приемачъ, банкиеръ и бирникъ на данѣ- той се намира въ жалкото положение на една слаба личностъ, съ която силнитъ, служатъ въ време на изборитъ и на- която се гаврятъ презъ другитъ дни на годината.

Нему съ разказвали, за да го плашатъ, че всеобщото гласоподаване ще бжде за него най-голѣмото зло, и, че социалисти- ще обрабятъ и послѣдната му пара.

Въ дѣйствителностъ, народнитъ зани- мии му предлагатъ истински ерѣдства, по- правление на неспото му положение, въ газъ, когато едрата буржуазия му ги не- ма подъ видъ на различни шконтирани комисиони, лихви, наеми и хиляди дру- гачини. И ако има пѣкъ дребенъ тър- говецъ, който да се е помагналъ, има стотъ други, които съ обременени на пѣлно ба- круство. Сегашний режимъ способствува да става още по-тежко положението на дребната буржуазия. Но нека занаятчи- знаятъ, че не богатата класа, която за- лѣтвва и заблуждава за свои интересъ, ще облекчи положението имъ; тѣ сами- мо могатъ си помогна, като се силѣтъ, ведно и се борятъ за въстановяване на всеобщото гласоподаване, за прокарване свои хора въ Народното Събрание.

И добръ ще сторятъ дребнитъ тър- говци, земледѣлци и занаятчи, наметъ дѣйствуватъ заедно съ едритъ бу- ржуа, за да уголѣмяватъ още повече бога- та на тѣвъ послѣднитъ, да отидатъ да съединитъ съ всички пролетарни и викатъ убѣдително заедно съ тѣхъ: **живѣе всеобщото гласоподаване!**

ИЗЪ ОБЩЕСТВЕННИЙ ДНЕВНИКЪ

Шуменскій „митингъ“ и въ „Свобода“. — Не- галнитъ и легалнитъ ерѣдства на борбата. — Не- съвѣстността на шуменскитъ власти и кришитъ въ донесения.

Шуменскій „митингъ“ се яви единъ съвършено неочакванъ отъ никого въ- вина. Оппозиционитъ вѣстници съ- щиха тази новина съ различни съчи- ствени коментарни, сир. съ различ- съчувствени прибавления, оду-

РАБОТНИЧЕСКОТО ДВИЖЕНИЕ

ВЪ

началото на шестдесетяхъ години и сега.

отъ

П. Акселрода.

I

Първитъ признаци на съвременното работни- ческо движение се явиха въ 30-та година, а въ Англия даже въ първата четвъртъ на нашия вѣкъ. Но усилията на напредналитъ елементи на проле- тариата да пробудятъ работническия класъ за са- мостоятелетъ социално-политически животъ се явя- ватъ въ началото на 60-тихъ години. Въ това време, реакцията, която стана послѣ потѣкването на революцията въ 1848 г., захваща да се замѣсти отъ едно ново общественно движение. И съ това време борбата на пролетариата за економическото си освобождение туго-рѣчи не се прекъсва. Нанстина, истрѣбването и заточаването на десетина хиляди работници слѣдъ съениването на Комуната въ

1871 г. задущи за 5—6 години революционитъ елементи въ Франция. Развиването на французскитъ пролетариатъ се отрази даже на работническото движение въ Белгия и французска Швейцария. Но изобщо, революционната сила на Европейско- Американскитъ работнически свѣтъ непрекъснато продължава да се развива, да расте и да се съ- единява. За вѣрна оцѣнка успѣхитъ на работни- ческото движение щѣне да бжде извънмѣрно инте- ресно да се изучи вървежа му въ послѣднитъ 25 год. и да се сравни неговото състояние въ началото на това време съ сегашното. Но нашата задача тука не е да напишемъ подробна история на ра- ботническото движение, а да дадемъ само едно кратко и общо описание на собственитъ му и количествени успѣхи за този периодъ.

Въ началото на 60-тихъ години само въ Ан- глия имаме малко-много силни работнически орга- низации. Тамъ постоянната борба на труда противъ капитала придоби голѣмо значение въ общественни животъ още въ първитъ десетъ години на нашия вѣкъ. Въ Франция пролетариатътъ въ това време захваща да се свързва отъ пораженіето нанесено на него презъ Юний 1848 г. Неговото пробуждане къмъ социално-политическа самостоятелностъ се про- яви въ видъ на рѣхърлени, малосъзнателни освободи- телни усилия между различнитъ му елементи. Въ

Германия само отдѣлни напреднали личнос- тити въ традицитъ на социалистическото дви- жение отъ 40-тихъ години, наченватъ да мислятъ да организиратъ самостоятелно движение на „въ- въртото съеление“. Огромното множество, даже и малко-много напредналитъ елементи на германскитъ пролетариатъ, едвали е чувствувало, а още по-мал- ко съзнавало необходимостта отъ съединението м. въ самостоятелна военна сила за борба противъ ка- питала. Работническата интелигенция, вървѣе слѣдъ прогреснететската партия и Шулце-Деличъ, когото бѣха провъзгласили „кралъ въ дѣлѣта на областъ“. Пислъ двѣ-годишното неумѣ- не на генералния Лассалъ и неговитъ малобройни привѣ- женици, които въ „Общо-германскитъ работнически съюзъ“ ги смѣтахъ до 3,500 члена, а пъкъ, въ ежичностъ, надали бѣха повече отъ пѣколко стоти- ни. Въ Берлинската секция съюзътъ броятъ самъ 30 души и тя не е смѣла да има открити събрания, защото се бояла отъ враждебнитъ демонстрации отъ страна на работническата маса, която вървѣе въ либералната политика и въ економическитъ учения на Шулце-Делича.

За работническото движение въ другитъ стра- ни на европейскитъ континентъ въ началото на 60-тихъ години надали може даже да се говори.

*) Въ Норвегия работническото движение начева да се за-
зва въ 80-тѣхъ години.

етиве на политиката и не знаем какво, без да разберем, че у нас се извършва един процес — на економическото развитие — че този процес ще съвнесе дребното производство, ще затвори дюкани на пазарен пазар, купюрджии и др., и ще ги пренесе към белия, който работи за прехрана с храна.

Кое е и тук нивото? Причините е капитализма, който узаконен от правителството и Народното Събрание, се гледат у нас и създава убийствата за нас, които редни! Ще можем ли ний работниците, в теснотата си да гоним да противостоят на тази конкуренция на капитала, освободен от всякакви дъжди? Това е невъзможно! Върхът, ний очаква неминуемо поглед. Ний ще бъдем надигнати от конкуренцията и ще бъдем принудени да станем роб на капитала. Кой пазаронджий не е почувствувал конкуренцията на европейските дръвни? Във кои по-големи градове пазаронджийка вървеше? Почти във всички градове е на издихание! Във Ямбол, един нищо и никакъв грък, който продава готови дръвни, във разстояние на 1 1/2 година е затворил 5—6 синафски дюкани, и другите едвам се държат, — ами вече като се успява и нашата производителност на платове, тогава? Искане да се спасяваме, пък нима спасение. Конкуренцията много лесно ще ни смаже, като сме тъй разединени. За да бъдем по-силни, трябва да сме съединени. Но, за да се получи съединение, необходимо е съзнание на личностите, без което и извършеното може скоро да се разложи. Наистина това се вече чувства от нашите работници, но от по-слабите. А по-упоритите, като имат малко капитал, мислят, че и за напред работата им все тъй ще отива. Колко жестоко се мамат такива! Ний знаем занаятчи, които са били имотни и сега ни е срам да ги гледаме стражари, агенти и нещастни пияници! Нека всякой един от нас, работниците, има всичко пред вид; нека никога не забравя, че, ако сега е във добро положение, тъй нима да бъде за напред. Нека прочее всякой работник предпочита задружната работа, като по-спорна и благодетелна даже във известни случаи. Но съдружие може да се захване и от двама и трима души; нека такива се гудят на чело; нека във туй дружество се привличат всички слаби — то ще бъде за примър и ще убяждава егостичните, които се опират на капитала си, и тъй да се съединят. Още. Ний сме граждани, но не се радваме съвсем на правата. Ний сме работна класа, т. е. хора съвсем противоположни интереси на богатите. Особено напоследък, съ създаването закона за покровителство индустрията, нашето положение става съвсем друго от онова на имотните. От сега нататък, ний, поради конкуренцията, ще бъдем застрашени съществуванието си и мнозина от нас ще отидат работници във всяка фабрика. И така ний очаква живот робски; ний не ни покровителства ний един закон, а напротив, ний ни събят за работи; ний оставаме без всякакво попечение; ний очакват всичките тежоби на държавата; ний не служим във войската, ще строим железници, шосета, ще работим във фабриките, ще лъжам във затворите, и за всичко това ний не се отплаща само за хлябът! А на богатите слугаите: фабрикантите нима да ходят солдати, нима да плащат никакви данъци, ний им се отстъпва безплатно държавно място за фабрики и много други права и привилегии! И почитаеми народни представители озакониха: богатите да царуват, а ний да робуваме! Какво ще стане тогава с нас работниците — ордията, чрез които се произвежда всичко, а пък не се ползуват от нищо? Ний ще бъдем тъкмо такива, каквито са сегашните работници във Франция, Англия и др. За нас не ще да има щастлив семеен живот, не ще има въобще нищо, което да ни дава право на гражданство.

Такова жалко положение очаква всички занаятчи, дребни земледельци и сиромаси, които и сега са за оплакване и които преправките на Конституцията още повече ще озлобят. Както класа съвсем противоположен интерес на богатите, ний не можем да чакаме помощ от буржуазното представително тяло, което създава закони за тяхна полза, а трябва да прокарваме във Народното Събрание наши други защитници, както правят във Европа. Ето защо е преди всичко необходимо всички да знаем към коя класа принадлежи и към нея да се пригледим. На какво казано: *ний работниците трябва да димаме помощ,*

защита и сила във самите нас. Преди всичко нужно е да развием нашето классово съзнание и да се приготвим и борбата от ударите на капитализма. И туй нужно е всички работници, като съзнание, да тръгнем във пътя на развитието, което ще ни изведе към: „Освобождението на цялото човечество.“ Най-важното за нас работниците трябва да бъде: съдружаването ни, развитие самосъзнанието ни и сливане във партията, която е нашата сила и изразителка на нашите нужди и стремления.

Ний се радваме: началото у нас е дадено; дружинките от развитието ни градове са съединени във едно цяло — във „Социално-демократическата партия.“ Съ създаването във България на капитализма се подготви непоколебима почва за Социализма. Това е естествено пък, неизбежно развитие. Нека строго се придържаме о началата на Научния Социализъм.

Нека извикаме подобно на великия учител Маркс:

Работници, от всички градове на България, съединявайте се!

Единъ занаятчи.

ШУМЕНЪ.

Една грева на писарите по десетина при Шуменското Финансово Отделение, се захвана на 19-и тог, във събота, във 5 часа вечерта, която турни във голямо безпокойствие началството им и се продължава до сега. До колкото можахме да узнаем, гревистите били до 45 души писари, които са ръшили да напуснат работата от гняв и нужда, по причина че не им било заплатено от три месеца насам. Впрочем, като изучим подробно работата, ще съобщим подробности за тази, във всякой случай, интересна грева във идущия брой.

Д. К.

СОФИЯ

Работниците във Държавна печатница.

От съвобождението ни насам, между другите професии първото място заема печатарската, съв които се занимава една голяма част от работническата класа у нас. Във настоящата си статия, ний нима да се занимаваме съв всичките тѣзи печатари, които служат по частните печатници, но исклучително съв тѣзи работници-печатари, които служат във Държавната печатница.

Тѣзи волнонаемни държавни служаци, от преди няколко години, горб-долу се ползуваха съв един права, но по настоящем тѣ са съвсем оправдани — турени във най-фатално положение.*

Известно е мисля, че словослагателската професия е една от най-опасните за здравето на човека. Ежедневно той е изложен на физическа мъка; ежедневно той губи сили, а не печели; ежедневно, казвам, той отпада физически до като най-подир падне на земята. Излишно е, мисля, да излагаем причините, които влияят за болезнеността за здравето на един печатар — словослагател. Защото всеки един, като вземе във пред вид ежедневната 10 или 9 часа работа правъ, надъ отровното олово и на свѣтлината от ламбита (особенно зимно време) и от умственото напрежение, не ще съмнение, че такъв работник постоянно отпада физически, като е обречен съв всичките най-вредни за здравето елементи. За примър какъ лесно може да пострада единъ словослагател и колко му е лошо положението във случай на заболяване, може да се съди от следущия пресен факт. Преди единъ мѣсець във Дър. печатница се разболи единъ словослагател [женевъ] — повреди му се ръката от повитъ букви, които подлютиха малката рана надъ покътът. Този злощастникъ осѣщае голями болки, които му пречиха за работа, но ако отсѣтствува знае, че ще му се отбие от заплатата, и прехраната на домогъ си се прекратява: заради това неволно бѣ-

* Разбира се, защото тогава е имало толкова голямо число наемни работници. Но сега не е така — числото на работниците се уговорило и се уговорило се по-малко и конкуренцията по между им ги турни във толкова фатално положение.

Редакцията

ние принуденъ да присѣтствува на работата. Мина се мѣсець и два, раната по-малко и по-малко се подготвила, до като най-подиръ му се изпирни цялата ръка, и падна на земята. Въвдува близо два мѣсеца, измъченъ отъ болки, отъ безпаричие, ожесточенъ, цяла къща: жена, дѣца чакатъ за прехраната само отъ него-витъ дѣл рѣцъ. Момъкъ честолюбивъ, най-подиръ отсрами се и помоли едного отъ приятелите си да му събератъ една помощ*, за да отиде при доктора, който, като видя раната на ръката му, предложилъ да се отрѣжи съв тази бѣдина, като нима предъ видъ, че главното сѣдство за прехранване очакваше само отъ тия двѣ ръцѣ — чудеше се и маеше, какво бѣдеще го очаква! Впрочемъ, той не даде да се отрѣжи ръката му и както и да се попенѣри до нѣкъдъ и сега работи съв попенѣрена ръка или, по-добъръ, съв една ръка, съв мъка, за да искара насѣщия си хлѣбъ и за да се избави отъ дългове. И този работникъ служи на държавна служба, отбива му се пенсия, гражданско право и пр., както и на чинѣвника!

И съвсемъ малка надѣжда има, за да не кажемъ никаква, за поветото работници да имъ се подобри положението.

Преди нѣколко мѣсеца нѣкои отъ служащите във Държ. печатница бѣха повишени подиръ 3-годишно търѣние, и то само тѣзи, които пододоха заявление на г. Министра на Нар. Просвѣщение, а другите, които нѣмаха хабѣръ за това заявление и списъка на които г. Директора бѣ представилъ за повишение, получиха отговоръ отъ Министерството, че нѣма никому да се повиши заплатата. Справедливо ли е, моля, един да се повишаватъ, а други, които още отъ постѣпанито си във това заведение и до днесъ не са възнаградени, да останатъ безъ повишение, защото не са подписали заявлението, токъзъ по-малко, че заплатата се повиши на мнозина постѣпни по-късно на служба? Съдете и мислете за справедливостта. Тежко и горко!**

За сега толкова. Във единъ отъ идущите броеве ще ви съобща и за организацията на работническата класа, която е разпръсната изъ частните печатници.

Н. П. Понукшевъ.

ВЪ СТРАНСТВО

ФРАНЦИЯ.

Аграрий социализмъ.

Въ селото Ферже, Вертуска околия, земледельците са имали събрание, във което обсъдили въпроса за съставение на единъ земеделчески синдикатъ, за обща защита на своите интереси отъ землостопаните поземлелства на капиталистическата буржуазия. Понекъ сдирѣ земледельци отъ ден на денъ отнематъ послѣдните парчета земя отъ дребните земледельци, а съвременно съ това експлоатацията на работниците става съ по-голяма и по-голяма, то събра-

*) А „типографското дружество“ за взаимно спомогане защо? Защо този работникъ не се обърва къмъ него за помощ? Или то има само написанъ уставъ?

**) Тежко и горко, изстина. По всички така ще бъде съв работниците, когато между тяхъ нѣма съзнание на общи интереси, и когато всякой работникъ гледа самъ за себе си. До едѣто всякой гледа за себе си, положението на всички ще става все по-лошо. Нека работниците знаатъ това и не го забравятъ.

Ред.

излъзоха отъ печатъ:

1. ALMANACH DE LA QUESTION SOCIALE

sous la direction de

P. Argyriadès

I томъ на 8^м съдържащъ 224 стр.

ЦѢНА 1 ФР. и 50 СТ.

Продава се въ Парижъ въ администрацията на Question Sociale B-St-Michel, 5.

2. „ПОЧИВКА“

Мѣсеченъ литературенъ сборникъ. Януарий 1893 г., въ 7-8 коли на мѣсець. Абонаменти се приематъ въ редакцията въ Шуменъ 10 лева за година предплатени.

Шуменъ печатница „Осно-

нитъ земеделски рѣшиха да се събератъ въ единъ земеделчески синдикатъ, който да брани интересите на раздѣлените земеделци отъ всевъзможна посѣтелствата на капитала.

Прие се, при това, и рѣшение, нѣко да въспитаниите земеделци да се събератъ да привлечатъ въ синдикалата другите си брати по професии.

АНГЛИЯ

Итернационаленъ конгресъ

Парламентарий комитетъ на Тредъ-юнионитъ е изпратилъ едно окръжно работническитъ организации въ цѣлия свѣтъ за да заседава презъ идущия Юний, въ Лондонъ, единъ работнически конгресъ, който ще се занимава съ въпроса за *моласовата работа*.

Това свикване е станало съобразно едно рѣшение на Глазговския конгресъ Тредъ-юнионитъ, който заседаваше протекщия Септемврий: то е подписано отъ 11 английски работнически депутати.

Новия английски парламентъ ще се събере на 31 идущия Януарий. Трѣбва да въврва, че стария Глазговскъ съв трудъ изработва своя планъ за прландското самоуправление. Вилтъ, който ще трѣбва да рѣши въпроса на Хомрули е далечъ отъ да бъде готовъ. Правителството, както е вижда, се бори по-малко отъ английския работнически движение, отколкото отъ прландското аграрно движение.

ШВЕЙЦАРИЯ

Швейцарските вѣстници печататъ куляра и дневния редъ на международния Социалистически конгресъ, който ще заседава въ г. Цюрихъ въ началото на Августъ идущата 1893 г. Всичките социалистически партии и организации въ свѣтъ се приканватъ да изпратятъ свои делегати на конгреса и да побързатъ до края м. Февруарий 93 год. да представятъ просите и предложенията, които ще разискватъ. Този конгресъ е отъ много голяма важностъ за успѣхъ на социалистическото движение. Тамъ ще се рѣши въпросъ за международната организация на работниците, като се избере единъ общъ комитетъ, съставенъ отъ представители на развити народности, които ръководи движението въ цѣлия свѣтъ. Освенъ това, тамъ ще се разгледа въпросъ за пропагандата между селяните.

Ний, разбира се, ще събдимъ и ще вижамъ читателите въ течението на работата.

ИТАЛИЯ.

По-напредъ съобщихме, че, във следните избори въ Италия, социалистическата партия сподучи да избере трима социалисти за депутати във парламента. Сегашната балотировката ти е прокарала още свои кандидати, така щото за напредъ въ Италияското Народно Събрание работническата класа ще има петима искрени защитници на своите интереси.

Валтински в. „Народътъ“ съобщава известията италиански социалистъ Чиприни, които бѣше затворенъ във Римъ, твърди да бѣе освободенъ на 11 Декември т. г.